

NEDERLAND

Tuinreservaten

Een half jaar na de aftrap in VARA's 'Vroege Vogels' hebben meer dan 4.000 tuineigenaren zich aangesloten bij het project Tuinreservaten. Dit betekent dat minstens 1,2 miljoen vierkante meter tuin milieu- en diervriendelijker is. Onder het motto 'Stop het Stenen Tijdperk' zijn elf natuurorganisaties, waaronder de Zoogdierverseniging, samen met VARA's 'Vroege Vogels' de strijd aangegaan tegen de betegeling van particuliere tuinen in Nederland. Iedere Nederlander met een tuin of tuintje kan deze aanmelden als Tuinreservaat. Met tips die te vinden zijn op www.tuinreservaten.nl maken tuinbezitters hun tuin milieu- en diervriendelijker en tonen hun resultaat met een speciaal Tuinreservaten-bordje. Samen maken zij een netwerk van 'stepping stones' dat plant en dier grote kansen biedt.

Soort van 2012

Elk jaar vraagt de Zoogdierverseniging aandacht voor een bepaald zoogdier of groep zoogdieren. Na de bunzing (2008), de egel (2009), het wild zwijn (2010) en de vleermuizen (2011) is het in 2012 de beurt aan... de bever! Het gaat erg goed met de bever: hij verspreidt zich snel en de aantallen lopen snel op. Kortom: positief nieuws, dat het waard is om te vertellen. De toename van de bever kan

lokaal ook leiden tot schade aan bijvoorbeeld dijken. Dit is met de juiste kennis en maatregelen in veel gevallen te voorkomen.

De Zoogdierverseniging wil 2012 benutten om deze boodschap te verkondigen. Hou de website www.zoogdiervanhetjaar.nl daarom in de gaten!

Verhuizing

Sinds begin 2010 is de werkorganisatie van de Zoogdierverseniging gehuisvest in de aanbouw van Natuurplaza in Nijmegen. Omdat alle Natuurplaza-partners toe blijken te kunnen met minder vierkante meters, is besloten om de huisvesting opnieuw in te delen en de aanbouw te verhuren aan derden. Dit heeft tot gevolg dat de werkorganisatie per januari of februari 2012 gaat verhuizen naar het hoofgebouw. Het (post)adres en de telefoonnummers veranderen niet.

Nederlands-Vlaamse vleermuisstudiedag

Elk jaar organiseert de Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) de VLEN-dag. In het kader van het Jaar van de Vleermuizen was deze dag op 29 oktober opgewaardeerd tot Nederlands-Vlaams vleermuis-symposium. Dit symposium past in de reeks van symposia die om het jaar worden georganiseerd door de Vleermuizenwerkgroep en Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt en de Zoog-

dierverseniging. Er stond een groot aantal lezingen op het programma met diverse vleermuisonderwerpen: de overdracht van rabiës, vleermuisvriendelijke verlichting, renovatie van bruggen, Bechsteins vleermuis in oude Vlaamse bossen, effecten van windturbines, laatvliegerkolonies zoeken, ecologie van de laatvlieger, Nacht van de

Foto Erik Korsten

Vleermuis, auto- en fietstransecten en het gemeentebreed in beeld brengen van vleermuiswaarden. Dit programma trok ongeveer 170 bezoekers naar Naturalis in Leiden.

Denk mee over nieuwe 'Leidraad Faunavoorzieningen'

Het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) heeft als doel om de 215 belangrijkste barrières in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) die door bestaande rijksinfrastructuur zijn veroorzaakt op te heffen. Bij de uitvoering van het MJPO rondom wegen en spoorwegen is de in 2005 opgestelde Leidraad Faunavoorzieningen een goede ondersteuning geweest. Nu het MJPO zich halverwege de uitvoering bevindt en nieuwe kennis is vergaard, is deze Leidraad aan een herziening toe. Deze herziening is tot stand gekomen in een nauwe samenwerking tussen Rijkswaterstaat en ProRail.

Momenteel is er een werkconcept dat een jaar beschikbaar is om uit te proberen en te toetsen. Aan iedereen wordt de mogelijkheid geboden om voor 1 september 2012 reacties door te geven. Daarna worden de opmerkingen verwerkt en komt er een definitieve versie. Kijk op www.mjpo.nl voor meer informatie.

Bever. Foto Richard Witte van den Bosch

Mailadressen doorgeven

Uitnodigingen voor Algemene Ledenvergaderingen en de Landelijke Zoogdierdag worden zo veel mogelijk meegestuurd met Zoogdier. Soms lukt dit niet, omdat de planning niet altijd gelijk loopt. In die gevallen worden de uitnodigingen traditioneel per post verzonden. Dit betekent echter een aanzienlijke kostenpost, terwijl tegenwoordig vrijwel iedereen beschikt over een e-mailadres. In het vervolg willen wij daarom de uitnodigingen alleen per e-mail gaan versturen. We beschikken over een groot aantal leden reeds over het e-mailadres, maar nog niet van iedereen. Als u vermoedt dat uw e-mailadres niet bekend is bij de ledenadministratie, kunt u dat alsnog doorgeven aan info@zoogdierverseniging.nl. Vermeld daarbij ook uw naam- en adresgegevens zodat wij zeker weten van wie het e-mailadres is.

Ultieme vleermuiskasten-aanbieding!

In het kader van het Jaar van de Vleermuizen hebben de Zoogdierverseniging en Vivara Natuurbeschermingsproducten een nieuwe serie vleermuiskasten ontwikkeld. Deze kasten hebben elk eigenschappen die voor specifieke soorten en/of functies geschikt zijn. Vleermuiskasten zijn nooit een volledige vervanging voor verblijfplaatsen in onder meer gebouwen, groeves of bomen, maar vormen wel een welkome aanvulling. Bovendien kun je vleermuizen met vleermuiskasten dicht bij huis krijgen, wat gewoon erg leuk is!

Op www.vivara.nl kunnen de vleermuiskasten die voortkomen uit de bijzondere samenwerking tussen de Zoogdierverseniging en Vivara Natuurbeschermingsproducten worden bekeken en besteld. Meer informatie over vleermuizen en het gebruik van vleermuiskasten vindt u in de brochure die de Zoogdierverseniging dit jaar heeft uitgebracht. Die is terug te vinden op www.soortvanhetjaar.nl.

Speciaal voor leden van de Zoogdierverseniging biedt Vivara de vleermuiskast van het type Oekraïne aan met 10% korting (normale prijs € 44,95). Deze kast biedt plaats aan grotere aantallen vleermuizen door de aanwezigheid van 2 compartimenten. Geschikt voor de grootvleermuis en de gewone en ruige dwergvleermuis. Kijk op www.vivara.nl/jaarvandevleermuis.

3 modellen vleermuiskasten:
van boven naar beneden: Armenië,
Georgië en Oekraïne

Over vossen en passie

Er staat er een nieuwe Natuurwet in de steigers. Voor de bescherming van de natuur en van veel soorten daarin dreigt de klok decennia teruggezet te worden. Het principe van 'nee, tenzij' (doden als laatste optie) dreigt te veranderen in 'ja, mits'. In de plannen van het huidige kabinet lijkt de natuur te worden gereduceerd tot iets dat enkel hinderlijk is. De passie die het kabinet preekt is die van de vooruitgang. Hier gaat het spreekwoord "als de vos de passie preekt...." op. En 'de kippen' waarop de boer moet passen gaan ons, de natuurbescherming aan. Het zijn de weerloze waarden die wij willen beschermen, die in het geding zijn. Een beleid dient gebaseerd te zijn op feiten en niet op emoties. Vanuit de PGO's wordt al heel lang onderbouwd dat de biodiversiteit in ons land nog altijd achteruit gaat. De feiten zijn echter niet het uitgangspunt van het beleid, een visie op de toekomst is er evenmin. Organisaties als de Zoogdierverseniging zijn in een tijd als deze dan ook harder nodig dan ooit. In de nabije toekomst zullen de feiten er wel weer toe doen. Waarnemingen blijven insturen dus, is het devies.

Nu we het toch over de vos hebben wil ik graag mijn passie preken. De vos is mijn favoriete zoogdier. Bijna al mijn ontmoetingen met dit prachtige dier kan ik nog zo uit mijn herinnering oproepen. Voor mij is het zien van een vos een natuurbelevens pur sang. Mijn passie voor de vos wordt bepaald niet door iedereen gedeeld. De vos is zelfs een van de weinige zoogdieren die op de landelijke vrijstellingslijst staat, wat wil zeggen dat hij, met een ontheffing van de provincie, het hele jaar door gedood mag worden. Die ontheffing is in bijna alle provincies verleend en dat is m.i. niet terecht. Ook hier hebben de emoties het gewonnen van de feiten. Als grotere predator vervult de vos een waardevolle functie in veel ecosystemen. Dat de vos ook schade kan aanrichten is genoegzaam bekend. Maar slechts een beperkt deel van ons land bestaat uit waardevolle weidevogelgebieden of pluimveehouderijen met vrijlopende kippen. Daarbuiten zou bescherming uitgangspunt moeten zijn. Over de leefwijze van de vos valt nog veel te ontdekken. Daar is een organisatie als de Zoogdierverseniging voor. En u lezer: vergeet vooral niet om te genieten van dit prachtige dier.

Jos Teeuwisse
Directeur Zoogdierverseniging

VLAANDEREN

Minister neemt geen actie voor hamster

In het vorige nummer kondigden we al aan dat de status van de hamster in Vlaanderen kritiek is. Het signaal vanuit de zoogdierenwerkgroep werd ook overgenomen door de professionele krachten van Natuurpunt die de boodschap in via allerlei kanalen verspreiden. Naar aanleiding hiervan werd in het parlement een vraag gesteld aan de bevoegde minister Schauvliege. Het antwoord was echter zwaar teleurstellend. De minister erkende het probleem, dat er niets geweten is over de status van de hamster sinds 2009, maar kondigt geen nieuwe acties aan in verband met inventarisering of monitoring. In verband met concretere beschermingsacties kon ze enkel verwijzen naar een "lopend proces" van de VLM in verband met nieuwe beheersovereenkomsten en wat vage woorden over een evaluatie van dat proces. Kort na deze parlementaire vraag verscheen hierover zelfs een artikel in de krant getiteld "Bertemse hamster doet het goed". Een ruime onvoldoende voor onze minister. Natuurpunt kreeg ondanks herhaaldelijk aandringen nog geen enkel concreet antwoord van het kabinet. Gelukkig kondigde de provincie Vlaams-Brabant, die de hamster als een van haar "koester-soorten" opgenomen heeft, al aan wel actie te willen ondernemen.

Een geslaagd ZWG weekend

Het jaarlijkse ZWG weekend voerde ons ditmaal naar G.H. Luxemburg. Met een waarneming van een boomarter en tweemaal een waarneming van een wilde kat zou het weekend al behoorlijk goed kunnen genoemd worden, maar met de waarneming van de hazelmuis kon het pas echt geslaagd genoemd worden. Het weekend stond in het teken van onderzoek naar de hazelmuis met wetenschapper Marc Moes. Tijdens het inventariseren van de hazelmuisnesten werd deze prachtige slaapmuis door alle deelnemers waargenomen en velen konden zelfs een gedigitaliseerde versie mee naar huis nemen. Marc vertelde met veel enthousiasme over zijn eerder onderzoek naar de wilde kat en andere Luxemburgse zoogdieren. Ondanks de speciale aandacht voor zoogdieren is ook de schoonheid van de Luxemburgse hoofdstad de deelnemers niet ontgaan.

De stadswandeling en bezoek aan het natuurhistorisch museum werden gemaakt. Er werden zelfs al contacten gelegd voor een volgend ZWG weekend...

Verlag Zie Zo Zoogdier campagne

Op 15 en 16 oktober organiseerde de Zoogdierenwerkgroep de tweede editie van de actie Zie Zo Zoogdier. Daarbij wordt een oproep gedaan om in heel Vlaanderen naar zoogdieren te zoeken, waar veel gehoor aan gegeven werd. Onmiddellijk na het weekend stond de teller al op 850 waarnemingen. Eekhoorn, egel en konijn maakten de top drie qua verspreiding uit. De eekhoorn

ste opnames te kunnen maken van een lynx op Belgisch grondgebied. Er werd een camera geplaatst bij een van de gedode schapen en na een week hadden ze prijs. Een wolfachtig dier kwam eten van het karkas. Omdat een aantal honderrassen zoals de Saarloos wolfshond sterk op wolven lijken werd de Franse wolvenexpert Eric Marboutin erbij gehaald die bevestigde dat het om een wolf ging. Daarmee is dit de eerste bevestigde waarneming van een wolf in België sinds het laatste 'Belgisch' exemplaar in 1898 werd doodgeschoten nabij Virton. Een waarneming van een eenzame wolf op zoek naar een nieuw leefgebied betekent nog niet dat er een vaste populatie is in België, maar dit

Hazelmuis. Foto Goedele Verbeylen

bekleedde niet verrassend de eerste plaats gezien er dit jaar extra aandacht voor deze soort gevraagd werd. In totaal werden maar liefst 38 soorten waargenomen en het konijn bekleedde de eerste plaats qua aantal. Waarnemingen kunnen het ganse jaar doorgegeven worden via www.ziezozoogdier.be (doorklikken naar invoermodule) of www.waarnemingen.be.

Eerste waarneming wolf en bultrug in België

Vorige zomer werd een aantal schapen doodgebeten in de buurt van Gedinne (provincie Namen). Een cameraploeg van het één-programma 'Dieren in nesten' ging ter plaatse in de hoop de eer-

ste stilaan weer mogelijk door de creatie van grote aaneengesloten natuurgebieden en nationale parken, waar voldoende prooidieren (zoals edelhert en ree) aanwezig zijn. (Meer info is te vinden op onze website.)

Aan de andere kant van het land, werd de allereerste waarneming gedaan van een levende bultrug in de Belgische kustwateren. Deze werd 'Thorny' gedoopt naar de locatie waar hij eerst waargenomen werd: de Thorntonbank. Bultruggen komen normaal enkel voor in de noordelijke Noordzee, maar sinds een tiental jaren worden ze ook steeds vaker in de zuidelijke Noordzee waargenomen. De reden hiervoor is onbekend.